

után jöttek a máig is tartó betegségek, újabbakal társulva. Ezek megtanítottak a még nagyobb lemondásra és türelemre, és időt adtak a nagyon hosszú tünődésekre, nap mint nap. Ma már tudom, milyen viszonylagos az öröm és a bánat, a boldogság és a gyász. Most már nem csak a jelenben és a közelmúltban élek. Körülvesz az egész emberiség története is. Vezérfonalnak a művészeteket jelölhetem meg, sokkal inkább, mint a történetírást, mivel ez a kezdetek kezdetén még nem volt meg, mikor pedig már megvolt, tele volt jóhiszemű vagy tudatos ferdítésekkel. A jégkorszak falfestményei ugyanúgy, teljes pontossággal útba igazítanak, mint Picasso képei. Mit mondhatnék magamról? Fehér hajú, nehézkes, fáradt ember vagyok, akit még mozgásra készítet valamiféle furcsa kíváncsiság. Az emberi kapcsolatok és ezeknek az összetevői hevesen érdekelnek. Minden tett indítékát tudni szeretném, de jól tudom, a lélek veszélyes labirintus. Könnyű eltévedni benne, és Ariadné fonala ritkán van kéznél. Terveim nincsenek, csak reménykedem, mert remény és szeretet nélkül nem lehet élni.

Hafner Zoltán közlése. A Magyar Rádió hangfelvételei. Nyomatásban most jelennek meg először.

(1973)

TOLDALAGI PÁL

Áprilisi kirándulás

Toldalagi Pál első nyomtatásban megjelent verse. Az Élet című folyóirat közölte 1934. április 15-én. Ez évben lehozta még a Pesti Napló, 1934. máj. 27-én, és az Új Magyar Lira antológia.

*Kétnapi út és mindenütt
a zöld az, ami szíven üt:
méreg-zöld, lágy oliva-zöld
és fűtől zöld a barna föld.
Kétnapi út és április
kedvével szállunk most mi is,
mosolygunk, mint a kis virág,
fütyölünk, mint a víg diák
és ámulunk, mert szerteszét
szelíden hull alá az ég
lágy kékje: kékes levegő
és minden percről-percre nő.
Hallani ágak halk nesztét
és látni, mint feszíti szét
zöld polyáit a kankalin
s az ibolya mi angyalin
lengeti kis, lila fejét.
Ma sírni kéne: Jaj, be szép!
Be szép, hogy enyhe dombokon
már szárat hajt a lilium
s melengetőnk, a lenge fény
zenél, akár egy költemény;*

s ha csókja cseng a lombokon,
a lombokon, ha átoson
ajkának üde illata:
a zsenge lomb is zeng maga.
Ma sírni kéne: Jaj be szép!
Be szép a távol messzeség.
Derengő fák és nagy hegyek
verik fejükkal az eget
és hallani, hogy a kolomp,
mint teli méhkas egyre zsong
és nincsen ember szerteszét,
csak mi egyedül és a rét,
az erdő, hegy és vad bozót
s az égen felhők fátyla lóg.
Ma minden szép és nyugtalan,
mindennek kínzó vágya van;
földből kibujnak a csigák,
a kankalin s a gyöngyvirág,
kőházakból az emberek
elvágnak és a rengeteg
hűs zöldjén ütnének tanyát,
hol minden kedves s furcsa — tág—
Városból jöttünk most mi is,
városból szálltunk április
vidám kedvével és e csend
szívemben most is egyre cseng.

Az ősz a kertbe lép

Vasárnapi Újság,
1936. január 18.

Most dús hajával eltakarja
finom fejét és jön az est.
Varjak hullnak piros avarba,
s topognak benne örömet.

Ajkad acélkék hangot hallat,
majd némaságba vékonyul.
Lassan s talán betegen ballag
a sápadt hold, a vékony úr.

És ülünk: csöndes, büszke árnyak,
és fogjuk egymás szép kezét.
Hajunkba üveg-violát rak
a megöriült csend és a rét

*kiábrándultan, eldobottan
zokog miként egy rossz cseléd.
Hízott gyümölcsök sora koppan
s az ős sután kertünkbe lép.*

Árnyak

Irodalom—Tudomány,
1946, 4.

*A megbocsátó nők, az árvoák,
emlékeinkben élnek oly
szelíden, mint a jó apácák.
Az arcuk tiszta és komoly.*

*Suhogva jönnek, hogyha hívod
az egyiket, vagy másikat.
Megvigasztalnak és a sírod
fölé kiírják, hogy ki vagy.*

*Mert tudják ők, hogy eltemetted
örökre sajtó lelkedet
s csupán a húst, a lomha testet
sétáltatod a föld felett.*

*Mert tudják azt e tiszta árnyak,
sok szúzi és csodás alak,
hogy, jaj, te is csak puszta árny vagy:
Önnönmagadnak árnya vagy.*

*A holdvilágos éjszakákon
a sóhajuk a légbe gyűl.
Te meg fülelsz a földi álom
karjában lélektelenül.*

Basa Viktor közlései.